

กลยุทธ์การอ่านจากการสัมมนานานาชาติของสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน*

การสัมมนาเรื่องการเรียนรู้เรื่องการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Reading Literacy for Quality Education) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1-2 ตุลาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวิทยากรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การอ่านดังที่ปรากฏในเอกสารประกอบการสัมมนาที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย (<http://www.thailandreading.com>) ซึ่งสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมมนา ดังนี้

1. ความเข้าใจในภาษาเขียน คือ เหตุผลในการอ่านซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความคิดของผู้อ่านไปยังตัวอักษร หรือภาษาเขียน ความเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น
 - 1.1 ภาษาพูด หรือภาษาเขียน หากผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษามักมีความสนใจในการอ่าน เช่นเดียวกับ ความเข้าใจเรื่องคำศัพท์ ความหมายของศัพท์
 - 1.2 ความคล่องในการใช้ภาษา ความสามารถในการแปลความ จะพบว่าคนที่คนไม่อ่านเกิดจากความไม่เข้าใจในภาษา
 - 1.3 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้เดิมและการแสวงหาความรู้ใหม่ ดังนั้นเนื้อหาของเรื่องจึงมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และความสนใจของแต่ละบุคคล
 - 1.4 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในระหว่างเรียน และนอกเหนือเวลาเรียน การอ่านจึงเป็นการใช้เวลาตามความต้องการของแต่ละบุคคล
 - 1.5 วิธีการสอนอ่าน เช่น การให้ผู้เรียนสรุปความ การถามตอบ การเติมคำหรือข้อความ การทำนายคำที่จะใช้ถัดไป การสอนให้คิดมีความสัมพันธ์กับการสอนให้อ่าน
 - 1.6 การสื่อสารด้วยภาพ สามารถกระตุ้นความสนใจจากเด็กเล็กที่จะพัฒนาจากการมองภาพไปสู่ความสนใจในการอ่านตัวอักษร
2. ผู้อ่านมีหลายระดับตามความรู้ ความสนใจ และความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องของแต่ละบุคคล จึงต้องให้บริการสื่อการอ่านตามความสนใจของผู้อ่านแต่ละระดับ ตัวอย่างของผู้อ่านแต่ละระดับ เช่น
 - 2.1 ผู้อ่านระดับต้น (Tacit Reader) เป็นผู้อ่านที่ยังขาดความตระหนักคิดและขาดความเข้าใจในเนื้อหา
 - 2.2 ผู้อ่านระดับกลาง (Aware Reader) เป็นผู้อ่านที่เข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านแต่ยังไม่รู้วิธีแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ความรู้
 - 2.3 ผู้อ่านระดับสูง (Strategic Reader) เป็นผู้ที่อ่านที่เข้าใจเรื่องที่อ่านที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมได้
 - 2.4 ผู้อ่านระดับเชี่ยวชาญ (Reflective Reader) เป็นผู้อ่านที่สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านได้และสามารถประยุกต์ใช้ตามความเข้าใจได้ตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่อ่าน

*นายกสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย

แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ดังนั้นผู้อ่านที่เชี่ยวชาญจะสามารถ

- เชื่อมโยงเนื้อหาของเรื่องทีอ่านไปยังเรื่องอื่นได้
- ถามคำถามจากเรื่องทีอ่านก่อนและหลังการอ่านได้
- ใช้สื่อประกอบความหมาย เช่น วาดภาพ สร้างภาพยนตร์จากเรื่องทีอ่านได้
- วาดแผนผังความเชื่อมโยง คาดเดาเรื่องจากการอ่านได้
- พิจารณาและสะท้อนความคิดสำคัญๆ ได้
- สังเคราะห์สารสนเทศได้ โดยการเล่าเรื่องทีอ่านได้ สรุปเนื้อหาและเพิ่มเติมประเด็นได้ ตอบคำถามยากๆ ได้

3. ความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้รู้จริงอาศัยการรู้จักฟังการอ่านข้อมูลจากหลายแหล่ง การคิดวิเคราะห์ การซักถามโต้แย้ง การสังเคราะห์ การวิจัย การค้นคว้า การเป็นตัวของตัวเอง

4. การสอนภาษาและวรรณกรรมให้เกิดความสนุก น่าสนใจจะช่วยส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ความเข้าใจในภาษาและวรรณกรรมจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการอ่าน

5. สื่อการอ่านต้องมีความหลากหลายและความน่าสนใจ ราคาของสื่อจะช่วยสนับสนุนการเข้าถึง และการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

6. การกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านทั้งภาครัฐและเอกชนจะช่วยพัฒนาการสร้างสังคมความรู้ สร้างนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการมีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยในทุกชุมชนทำให้เข้าถึงได้ง่าย

8. การฝึกอบรมครูและบรรณารักษ์อย่างต่อเนื่องในการแนะนำสื่อการอ่าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

9. การวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน โดยการกำหนดมาตรฐานการอ่านแต่ละระดับ เพื่อพัฒนาทักษะและคุณภาพการอ่าน

10. การสร้างเครือข่ายการอ่าน จากความร่วมมือของทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ทั้งในระดับบุคคลและองค์กรทั้งนี้การสร้างเครือข่ายการอ่านจะช่วยยกระดับความรู้ของคนในสังคมไทยให้มีความรู้ในระดับที่สามารถแข่งขันได้

ปัจจุบันภาวะการแข่งขันกันด้วยความรู้ใหม่ ความคิดใหม่มีพื้นฐานมาจากการอ่านและการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณค่า การสร้างรายได้ และการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเราทุกคนมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชาติ ดังคำขวัญของสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทยที่ว่า “โลกของการอ่านคือจักรวาลของความรู้”

